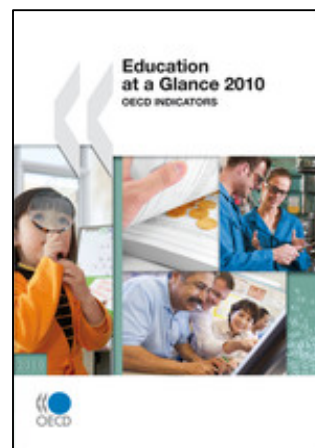

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2010: OECD Indicators

Summary in Dutch

Education at a Glance 2010: OESO indicatoren

Samenvatting in het Nederlands

- Binnen de OESO landen zijn overheden op zoek naar beleid om onderwijs effectiever te maken. Tegelijkertijd zoeken zij naar extra geld om te voldoen aan de groeiende behoefte aan onderwijs.
- De 2010 editie van *Education at a Glance: OESO indicatoren* maken het voor landen mogelijk naar zichzelf te kijken in het licht van de prestaties van andere landen. Het presenteert een rijk, vergelijkend en actuele reeks van indicatoren van onderwijssystemen en representeert de overeenstemmende kennis van deskundigen over hoe de huidige staat van het onderwijs internationaal gemeten kan worden.
- De indicatoren laten zien wie deelnemen aan onderwijs, hoeveel in onderwijs wordt geïnvesteerd en hoe onderwijssystemen werken. Zij tonen daarnaast een breed spectrum van onderwijsprestaties, zoals bijvoorbeeld de vergelijking van de prestaties van studenten op de belangrijkste terreinen, maar ook wordt de relatie tussen onderwijs en salaris en tussen onderwijs en de kans op werk getoond.

Education at a Glance 2010: investeren in de toekomst

Terwijl overheden hun financiën weer op orde proberen te krijgen in de nasleep van de wereldwijde economische crisis, is onderwijs onderwerp van hernieuwde aandacht. Aan de ene kant gaat het in de meeste landen om een forse publieke uitgave. Aan de andere kant is investeren in onderwijs essentieel als landen hun lange termijn groeipotentieel willen ontwikkelen en antwoord willen geven op technologische en demografische veranderingen die de arbeidsmarkt hervormen.

Education at a Glance 2010 toont gegevens en analyses waarmee zowel investeringen als opbrengsten worden belicht. Meer over het algemeen worden gegevens getoond over onderwijs in den brede, waaronder behaalde opleidingsniveaus, toegankelijkheid en de leeromgeving.

Onderwijs: investeringen en opbrengsten

OESO landen investeren fors in onderwijs. Ónder tertiair niveau (hoger/postacademisch onderwijs) namen de uitgaven aan onderwijsinstellingen per leerling tussen 1995 en 2007 in alle landen toe met gemiddeld 43%. Dit ondanks relatief stabiele leerlingenaantallen. Op tertiair niveau namen de uitgaven aan onderwijsinstellingen per student tussen 2000 en 2007 gemiddeld in de OESO met 14 procentpunten toe, na een stabiele periode in de vijf daaraan voorafgaande jaren. Dit reflecteert deels de forse investeringen waarmee overheden reageren op de groei van het tertiair onderwijs (**indicator B1**).

Het uitgavniveau varieert aanzienlijk tussen landen, zowel in absolute als in relatieve termen. OESO landen spenderen gemiddeld 6,2% van hun bruto binnenlands product (BBP) aan onderwijsinstellingen, variërend van meer dan 7% in Denemarken, Israël, IJsland, de Verenigde Staten en het partnerland de Russische Federatie, tot 4,5% of minder in Italië en de Slowaakse Republiek (**Indicator B2**).

In het huidige economische klimaat is het vooral relevant om te bezien welk deel van de Rijksuitgaven aan onderwijs worden uitgegeven. Zelfs in OESO landen met een geringe publieke betrokkenheid op andere terreinen, zijn publieke uitgaven aan onderwijs een sociale prioriteit. Gemiddeld in de OESO landen bedragen de totale publieke uitgaven aan onderwijs 13,3% van de totale publieke uitgaven. Dit varieert van minder dan 10% in de Tsjechische Republiek, Italië en Japan tot bijna 22% in Mexico (**indicator B4**).

Publieke investeringen in onderwijs vloeien op een aantal manieren ook weer terug naar de overheid, bijvoorbeeld via hogere belastinginkomsten. Gemiddeld binnen de OESO genereert een man met een opleiding op tertiair niveau, vergeleken met iemand met een opleiding op hoger secundair niveau (diploma havo/vwo/mbo2) een extra 119.000 USD aan belastinginkomsten en sociale premies gedurende zijn werkende leven. Zelfs na aftrek van de publieke investeringen voor het behalen van het diploma resteert gemiddeld 86.000 USD, bijna drie keer de publieke uitgaven per student op tertiair niveau. De opbrengsten voor de maatschappij zijn zelfs nog hoger omdat veel andere baten van onderwijs (zie hoofdstuk A hieronder) niet direct zijn te vertalen naar belastinginkomsten (**indicator A8**).

Onderwijs speelt ook een belangrijk rol in het langer behouden van arbeidskrachten voor de arbeidsmarkt. Dit voordeel wordt steeds meer een noodzaak, gezien het feit dat de bevolking in de OESO landen vergrijsst.

Daarnaast vergroot het ook de werkgelegenheid: gemiddeld binnen de OESO is het aandeel niet-werkenden onder de hoger opgeleiden sinds 1997 stabiel op of onder de 4% gebleven. Echter, voor degene met een opleiding onder hoger secundair niveau is dit aandeel een aantal keren boven de 10% uitgekomen (**indicator A6**).

Er is dus overtuigend bewijs van de economische en sociale baten van onderwijs. Maar tegelijkertijd is eenvoudigweg meer uitgeven niet voldoende. Verontrustender is het dat de forse toename van de uitgaven per leerling/student de afgelopen 10 jaar in veel landen niet is samengegaan met een toegenomen kwaliteit van de onderwijsuitkomsten. Zoals OESO secretaris-Generaal Angel Gurría opmerkt in de Editorial van *Education at a Glance*: de resultaten in het rapport ‘benadrukken de mate van inspanningen die nodig zijn voor onderwijs om zichzelf opnieuw uit te vinden op een manier die andere beroepsgroepen al hebben gedaan, zodat meer waar voor het geïnvesteerde geld kan worden verkregen’.

Andere indicatoren in *Education at a Glance 2010*:

Hoofdstuk A: de output van onderwijsinstellingen en het effect van onderwijs

De afgelopen 30 jaar is het opleidingsniveau gestegen, wat zichtbaar is op diverse niveaus als we jongeren en oudere volwassenen met elkaar vergelijken. Gemiddeld binnen de OESO landen is het aandeel 25-34 jarigen met tenminste hoger secundair onderwijs 22 procentpunt hoger dan dat van 55-64 jarigen (**Indicator A1**).

Het aandeel 17-20 jarigen dat voor de eerste keer een diploma in het hoger secundair onderwijs behaalt (havo/vwo/mbo2) ligt nu in meer dan tweederde van alle OESO landen boven de 70%. In negen landen is dit aandeel tenminste 90%. In een aantal landen, waaronder Denemarken, Finland, IJsland en Noorwegen, komt tien procentpunt of meer van dit aandeel voor rekenschap van oudere studenten (boven de 25) (**Indicator A2**).

Gemiddeld haalt 38% van de jonge mensen in 2008 naar verwachting een diploma van het type tertiair A (de langere hbo/academische opleidingen) in de 26 OESO landen waarvoor vergelijkbare data beschikbaar zijn. Het aandeel studenten dat dit diploma haalt op een hogere leeftijd dan ‘normaal’ ligt hoog in Finland, IJsland, Israël, Nieuw-Zeeland en Zweden. In deze landen komt het verwachte slagingspercentage voor 25 procent of meer voor rekenschap van studenten ouder dan dertig (**Indicator A3**).

In veel landen begint een substantieel deel van de studenten aan een opleiding op tertiair niveau, maar slagen er niet in deze met succes af te ronden. Voor de 18 OESO landen, waarvoor data beschikbaar zijn, geldt dat gemiddeld ongeveer 31 procent van de tertiaire studenten er niet in slaagt af te studeren op tertiair niveau (**Indicator A4**).

Leren stopt natuurlijk niet op tertiair niveau. Veel volwassenen volgen opleidingen en cursussen gedurende hun werkend leven. Totaal in de OESO landen neemt meer dan 40% van de volwassenen deel aan formeel of niet formeel onderwijs in een bepaald meetjaar, maar de verschillen tussen landen zijn groot. De percentages variëren van meer dan 60% in Nieuw-Zeeland en Zweden tot minder dan 15% in Hongarije en Griekenland (**Indicator A5**).

Enkele andere economische opbrengsten, naast de hierboven al besproken, komen ook in *Education at a Glance 2010* aan de orde. Het betreft salarisverschillen tussen mensen met diverse opleidingsniveaus. Deze verschillen kunnen fors zijn. Zo verdienen afgestudeerden op tertiair niveau in meer dan tweederde van de

landen, waarvoor data beschikbaar zijn, 50% meer dan lager opgeleiden (**Indicator A7**). Hogere opleidingsniveaus worden ook geassocieerd met sociale opbrengsten waaronder een betere gezondheid (**Indicator A9**). De kosten voor werkgevers met werknemers van verschillende opleidingsniveaus zijn ook onderzocht. Totaal binnen de OESO zijn de jaarlijkse werkgeverslasten voor degenen met een opleiding onder hoger secundair niveau gelijk aan 40.000 USD (mannen) en 29.000 USD (vrouwen). Voor werknemers op tertiair niveau neemt dit toe tot 74.000 USD voor mannen en 53.000 USD voor vrouwen (**Indicator A10**).

Hoofdstuk B: Financiële en sociale investeringen in onderwijs

Zoals eerder aangegeven investeren samenlevingen fors in onderwijs. Het grootste deel is afkomstig van publieke bronnen. Gemiddeld in de OESO landen wordt 90% van het primair (basisonderwijs) en secundair en post-secundair (niet tertiair) onderwijs (vo en mbo) publiek gefinancierd. Private financiering komt vaker voor in het tertiair onderwijs, variërend van minder dan 5% in Denemarken, Finland en Noorwegen tot meer dan 75% in Chili en Korea (**Indicator B3**).

Les- en collegegelden zijn ook een punt van aandacht in het onderwijs: in acht OESO landen brengen publieke onderwijsinstellingen geen les- of collegegeld in rekening. Maar in een derde van de landen, waarvoor data beschikbaar zijn, brengen publieke instellingen jaarlijks meer dan 1500 USD aan les/collegegelden in rekening bij nationale studenten (**Indicator B5**).

Waar gaan de onderwijsuitgaven naartoe? Totaal in de OESO landen betreft 92% van alle uitgaven aan onderwijs lopende uitgaven in primair, secundair en post-secundair (niet tertiair) onderwijs. In alle OESO landen, op vier na, is meer dan 70% hiervan voor lerarsalarissen (**Indicator B6**). Salariskosten per student variëren behoorlijk tussen de landen. In landen als Luxemburg, Spanje en Zwitserland bijvoorbeeld zijn de salariskosten per student tien keer groter dan in Chili (**Indicator B7**).

Hoofdstuk C: onderwijs toegankelijkheid, deelname en doorstroom

De afgelopen tien jaar had in de meeste OESO landen vrijwel iedereen toegang tot tenminste 12 jaar formeel onderwijs. In ongeveer een derde van de landen, waarvoor data beschikbaar zijn, is er sprake van een afvlakking van de deelname van 15-19 jarigen en van 20-29 jarigen aan onderwijs. Dit duidt mogelijk op een punt van verzadiging (**Indicator C1**).

Studentenmobiliteit – dat wil zeggen, studenten die naar een ander land reizen om op tertiair niveau te studeren – blijft toenemen. In 2008 waren meer dan 3,3 miljoen tertiaire studenten ingeschreven voor een studie buiten het land waar ze staatsburger zijn. Dit is een toename van 10,7% ten opzichte van het voorgaande jaar (**Indicator C2**).

De overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt verloopt niet altijd soepel voor jonge mensen. In veel landen volgen jongeren in de leeftijd van 15-19 jaar geen onderwijs, bevinden zich niet op de arbeidsmarkt of zijn werkloos. Het aandeel varieert van 32,6% in Turkije tot 2,1% in Nederland (**Indicator C3**).

Hoofdstuk D: leeromgeving en schoolorganisatie

Gemiddeld in alle OESO landen wordt 48% van de verplichte onderwijstijd aan 9-11 jarigen besteed aan het leren lezen, schrijven, literatuur, wiskunde en natuurwetenschap. Voor 12-14 jarigen bedraagt dit percentage 40%. Voor 9-11 jarigen varieert het deel van het verplichte curriculum dat besteed wordt aan lezen, schrijven en literatuur fors tussen landen: van 16% in IJsland tot 30% of meer in Frankrijk, Mexico en

Nederland (**Indicator D1**). Gemiddeld is de klassengrootte in het basisonderwijs ongeveer 22, maar dit varieert van 30 of meer in Chili en Korea tot bijna de helft van dit aantal in Luxemburg en het OESO partnerland de Russische Federatie (**Indicator D2**).

Lerarensalarissen zijn in vrijwel alle landen in reële termen toegenomen tussen 1996 en 2008. Maar leraren krijgen in de meeste landen nog steeds minder betaald dan mensen met een vergelijkbaar opleidingsniveau. Salarissen van leraren in het lager secundair onderwijs (vmbo en onderbouw havo/vwo) met tenminste 15 jaar ervaring reikt van minder dan 16.000 USD in Hongarije en het partnerland Estland tot meer dan 98.000 USD in Luxemburg (**Indicator D3**). Het aantal uren in het publieke lager secundair onderwijs is gemiddeld in de OESO 703 uren, maar varieert van 520 uur in Griekenland en Polen tot meer dan 1000 in Mexico en de Verenigde Staten (**Indicator D4**).

Tenslotte onderzoekt Education at a Glance dit jaar twee nieuwe thema's – de mate waarin ouders vrijelijk kunnen kiezen naar welke school hun kinderen gaan en de rol die ouders spelen in het toezicht. In aanvulling op publiek onderwijs kennen landen een verscheidenheid aan onderwijsinstellingen. In vier van de vijf OESO landen bijvoorbeeld (waarvoor data beschikbaar zijn) kunnen private scholen (die op enige manier afhankelijk zijn van de overheid), maar ook overheidsonafhankelijke private scholen, onderwijs geven aan leerplichtige leerlingen. In de praktijk echter gaat slechts in zeven OESO landen meer dan 10% van de leerlingen naar overheidsafhankelijke private scholen (**Indicator D5**). De meeste OESO landen rapporteren dat ouders veel mogelijkheden hebben voor deelname aan het bestuur van publieke scholen, of aan samenwerkingsverbanden die publieke scholen adviseren. De meesten rapporteren ook dat wetgeving voorziet in een formele structuur waar ouders terecht kunnen met klachten (**Indicator D6**).

© OECD 2010

Deze samenvatting is geen officiële OESO-vertaling.

Reproductie van deze samenvatting is toegestaan, mits het OESO-copyright en de titel van de oorspronkelijke publicatie worden vermeld.

Meertalige samenvattingen zijn vertaalde uittreksels van OESO-publicaties die oorspronkelijk in het Engels en Frans zijn gepubliceerd.

Deze zijn gratis te verkrijgen via de Online Bookshop van de OESO
www.oecd.org/bookshop/

Neem voor meer informatie contact op met de eenheid OECD Rights and Translation, Public Affairs and Communications Directorate op: rights@oecd.org of per fax: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)
2 rue André-Pascal, 75116
Paris, France

Bezoek onze website www.oecd.org/rights/

